







174.

1. Brucknerus, Wilhelm Hieronymus, P. d. Jur. ... Securus:
Programma: "De jure Romano Justiniano velde
impulso, respectu motum hactenus causas
in judiciis, quem hodie processum juris vocant",
occasione Dissertationis solennis ... ab ... Arnoldo
Henrico de Müller ... defendendae
2. Eder, Joannes Georgius: Vindicatae secundum libertatem
ecclesiarum Romanicarum postulatae a prae-
fice Romano contra appetitiones ad ejus legatos
supremumque tribunal Romanum, quod rotam
vocant.
3. Eder, Jo. Georgius: De jure primi fori sive
beneficii primae instantiae ordinibus imperii
perfecte pleneque impertiendo nec restricte pro-
ducendo praescribendo.
4. Heimbachus, Jo. Casp.: De jure creditorum, facta cessione,
adversus tertium competente.

1741.

5. Rheinburgius, In. Corp., Fac. jur. Decanus: Praeceptum
ma: "De appellatione ad iudicium superiorem, de cuius
jure nondum constat, facta", auspicali Disserta-
tionem ... Brandisii Hageneri ... praemissum

6. Hertelius, Joh. Fredericus, Fac. jur. senior: Potestas
scilicet: "De analogia juris vere Germanici, per
antiquas fabulas hanc conturbanda", qua et
praedilectiones suas aestives ... iuribus.

7. Schierschmidtus, Tr. Just: De imputatione culpae
circa contractus emphyteusicos, societatis et mandati.

8. 2^o Gemell. Michael Gottlieb: "Utrum valeat haec lamentum
Fehraling extra territorium suum oblatum? ... quo Groll Feiler
1742. iudex amicus Trantmann ... Disputanti graty laurus

1. Buderus, Christ. Gottl: De dominio maris Iuverni vulgo
lacus Bodanici.

2. Escher, H. Georgius: Onus Landenini depositum, quod sane
Lione Imp. Carolus VII cap. 1582 et Cap XVII § 19 carit

1741 9. Walchius, Joann. Serapion: De Tito, vero apostolico

3. Heimbucher, Fr. Corp: Difficillima emancipationis
Romanae et Germanicae capita
4. Hertelius, Fr. Fredericus: Programm: De nunciis
juris et justitiae . . . Frederici Jacobi Botta . . .
Dissertationi auspiciati . . . praemissum.
5. Hertelius, Fr. Fredericus: Exercitatio inang. et leges
Voconiam et Falcidianam
6. Hertelius, Fr. Fredericus: Programm inang. De fabricis
fortunae . . . Fruct. Erdmanni Schmidii . . .
dissertationi auspiciati . . . praemissum.
7. Hertelius, Fr. Fredericus: Programm inang. De immenso
juris Pelago . . . Joannis Christophori Hegelin . . .
dissertationi auspiciati . . . praemissum.
8. Schaumburg, Thom. Goswied: De fine fidelitatis
vassallicae suavis unita justificatoris autem
ex conventionibus inter dominum et vassallum arbi-
traria diversis.

1742.

J. Schierschmidius, Is. T. 1. : De tubera occupatitia



1741, 4
315
5

DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA
DE
IVRE CREDITORVM,
FACTA CESSIONE,
ADVERSVS TERTIVM
COMPETENTE,

289

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DOMINO

ERNESTO AVGVSTO

DVCE SAXONIAE IVLIACI CLIVIAE MONTIVM
ANGARIAE WESTPHALIAE ET RELIQA SVMMO TO-
TIVS CAESAREI EQVITATVS PRAEFECTO AC LE-
GIONIS PEDESTRIS AEQVE AC EQVESTRIS
TRIBVNO EODEMQVE CAESAREO

PRAESIDE

DN. IO. CASP. HEIMBURGIO

PROF. PAND. ORDIN. CVR. PROV. FAC. IVR.
ITEMQVE SCAB. COLLEG. ASSESSORE

PATRONO AETERNVM DEVENERANDO

PRO GRADV DOCTORIS

IN VTROQVE IVRE OBTINENDO

D. XVIII NOV. A. O. R. CIO DCC XXXXI.

HORIS LOCOQVE CONSVETIS

SOLLEMNI ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT

AVCTOR

BRANDOLPHVS HAGNAVERVS

AROVIA - HELVETVS.

GENAE LITTERIS FICKELSCHERRIANIS.



ADVERTISSEMENT
DE LA SOCIÉTÉ
DE MÉDECINS

ERNESTO AUGUSTO
MÉDECIN

DR. TO. CASP. HEIMBERG
PRO. GRADU. DOCTORIS

BRANDIUS WAGNER

229



GEORGIO BALTHASARI
HAGNAVERO
MED. DOCTORI

FRATRI SVO INTEGERRIMO

S. P. D.

BRANDOLPHVS HAGNAVERVS.



I nter alia quam plurima TIBI tuoque
consilio debeo, quod ante aliquot annos
aliam hanc Salanam, officinam omnis
scientiarum generis optimam, sedem stu-
diorum meorum elegerim. Accurata do-
cendi ratio, a TE maximopere laudata, humanitas Prae-
ceptorum non comparanda, facilitas eos adeundi, du-
biorumque solutionem ab iis expetendi, studiis meis iu-
ridicis, tunc nouiter coeptis, accedente Summi Numinis
) 2 gratia

gratia, ita insigniter inferuiebant, vt intra tempus, arctis-
simis quamuis limitibus circumscriptum, cursum academi-
cum ad finem perducere exoptatum felicissime potuerim.
Ambienti nunc mihi Doctoris honores, specimen aliquod
inaugurale elaborandum publiceque defendendum, ex
academiae instituto erat suscipiendum. Deliberatione
cum Excellentiss. et Consultiss. DN. PRAESIDE hac
de re inita, quaestionem, in fronte huius diff. conspiciend-
dam, enodandam mihi sumere non dubitau. Et hoc qui-
dem argumentum in foris nostris, vt et aliis, frequen-
tissimum, vtilissimumque, iuribus patriis fere destitutus,
maxime ex Romano iure, et subsidiis, quae mihi ad ma-
nus erant, explicau. atque illustrau. Hasce laborum, stu-
diorumque meorum academicorum primitias, quales quales
erunt, TIBI, INTEGERRIME FRATER, dicandas
consecrandasque existimaui: partim quidem, vt exinde
diiudicare queas, in quantum euentus spei respondeat tuae;
et partim, vt amorem erga TE singularem, animumque
pro quouis officio, in me collato, gratum publice TIBI ex-
hibeam. Ceterum ardentissimis DEVM imploro precibus, vt
in exercenda arte tua medicas Tibi semper largiatur ma-
nus, TEQUE, vt et TVAM mihi quam gratissimam FAMI-
LIAM ad seros vsque annos conferuet superfitem, incolu-
mem, felicem. Hisce vale, et, fratrem tuum amando
nunquam non perge. Dabam Ienae d. XVI. Nou.

CID. MDCC. XXXXI.



§. I.



uandoquidem frequens in fo-
ro incidit quaestio, in quan-
tum, cessione facta, tertio

Instituti ratio
et def. ces-
sionis bon.

creditor actionem intende-
re queat? accuratius hoc
argumentum sine dubio uti-

lissimum inuestigare, atque cogitata deinde
mea, in disputationem, quam vocant inaugu-
ralem, redigere, publicaeque eruditorum dis-
quisitioni subiicere, operae pretium esse ex-

A

istima-

istimaui. Et ante omnia quidem de bonorum cessione nonnulla præfari, ipsa instituti nostri ratio exigere videtur. Est autem cessio a) bonorum b) beneficium c) quo debitor sine culpa sua obaeratus omnia bona sponte creditoribus relinquit, vt illis exinde, quantum fieri potest, satisfiat, ipseque a carcere liberetur.

§. II.

- a) *Varios vocabuli cessionis significatus vid. in MEIERI coll. iur. argent. lib. XLII. tit. 3. §. 2. BRUNNEM. tr. de cess. act. cap. I. num 1.*
- b) *TITIVS in iure priuato lib. X. cap. 5. §. 15.*
- c) *Beneficium sæpe in iure nostro denotat idem ac priuilegium L. 4. D. de constit. princip. Alios beneficij significatus inuenies apud PITISCVM in lex. antiq. sub voce beneficium. Flebile beneficium cessio bonorum vocatur in L. 7. C. b. et miserabile L. 8. pr. eod. nec non inuidiosum L. 5. eoa. quia debitor, dum hoc vtitur priuilegio, non prorsus ab obligatione liberatur, sed acquisitis post cessionem bonis, creditoribus adhuc respondere tenetur.*

§. II.

Cum Concurfus creditorum fit vniuerfale iudicium inter diuerfos creditores, eorumque debitorem communem, coram huius iudice competente, eo fine conftitutum, vt illis, praeuia liquidatione, iuxta prioritatem, quam deduxerunt, ex debitoris bonis fatisfiat, d) et bonis cedens bona fua, quae diffoluendo aeri alieno haud fufficiunt, pluribus creditoribus offerat: dubium non eft, quin ceflionem concurfus fequatur, adeoque illa hunc nonnunquam praecedat. Quemadmodum autem alii quoque dantur modi, quibus concurfus excitatur: e) ita dari etiam fine ceflione concurfum, manifeflum eft. Ex quo porro confequens eft, ceflionem a concurfu creditorum omnino differre,

Defcr. concurfus et eius differentia a ceflione.

A 2 . §. III.

- d) SALGADO de SOMOTZA. *in labyr. cred. part. I. cap. I. num. 1.*
 e) RODRIQUEZ. *de concurf. cred. part. I. num. 2. 3.*
 BRUNNEM. *tract. de concurf. cred. cap. I. §. 1.*

§. III.

De culpa cedentis summarie cognoscitur.

Cum cessio praeponit debitorem sine culpa obaeratum: consequens est, ut, debitorem cessionis beneficium amplectentem, se dolo culpaue vacuum esse, allegare & probare oporteat. Creditores quoque debitorem sua prorsus culpa perdidisse patrimonium demonstrare volentes, ut audiantur, necesse est. f) Quam quidem controuersiam creditores inter et debitorem exortam summarie a Iudice examinandam atque decidendam esse, pragmatici contendunt. g)

§. IV.

Disquiritur an is, qui partim culpa, partim casu bonis lapsus est, cessione gaudeat.

Alia autem quaestio est, an debitor, qui partim sua culpa, partim fortunæ iniuria bonis lapsus est, hoc beneficio dignus iudicetur?

Pragmatici

f) §. fin. I. de replicat. STRECK. disp. de cess. bon. famam non suggill. §. 16.

g) GYLMANNVS. in symph. tom. I. part III. vor. 23. num. 15.

Pragmatici putant, hac in re iudicis esse officium, ut omnes circumstantias accurate contempletur, indagetque, an culpa debitoris admodum praeponderet. Quae quidem facti cognitio imprimis debitoris assiduitatem vel negligentiam, itemque mutuum contrahendi facilitatem rem obiectam ponit, efficitque, ut debitori, qui culpa magis sua, quam aliis casibus in grande aes alienum incidit, cessio abiudicetur: iura enim iis modo, in quos culpa non cadit, subuenire exploratum est h).

§. V.

Ex cessionis proprietatibus elucet, eadem defungi debitores obaeratos posse. Aere autem alieno laborant non modo priuati, sed etiam vniuersitates, collegia, aliaque corpora licita, ideoque et coetus illi et singula illorum

Vniuersitas
et singula
eius mem-
bra cessione
vniuntur.

A 3

mem-

h) HEIG. *part. I. qu. 35. num. 49. & seqq. coll. iur. argent. tit. de cess. bon. §. 6.*

membra, quoties ob vniuersitatis debitum iis lis inferatur, ad hoc cessionis beneficium admittuntur: priuatorum enim iura etiam vniuersitatibus competunt i), sicque hae ex cessione id commodum consequuntur, vt ab importunis creditorum sollicitationibus liberentur k).

§. VI.

Solutio dubii.

Equidem plane frustraneum videtur, vt singulis, quando ex vniuersitatis debito in ius vocantur, cessionis beneficium adscribatur, cum singuli id, quod vniuersitas debet, non debeant l). Verum vti vniuersitas se ipsam, et singula saepe membra pro debito obligare solet m):
ita

i) *L. 16. ff. de V. S.*

k) *MEIER coll. iur. argentor. lib. XLII. tit. 3. §. 3. n. 6.*

l) *L. 7. §. 1. ff. quod cuiusque vniuersit. nomine CARPZOV. part. II. const. 6. def. 24. GROTIUS de iur. B. & P. lib. III. cap. 2. n. 1.*

m) *STRECKER diss. de cess. bon. fam. non suggill. §. 11.*

ita in posteriori specie etiam singuli pro debito vniuersitatis recte conueniri, ipsique non solum, sed et eorum bona, pro eiusmodi debiti solutione impetranda, arresto seu detentione grauari queunt n). Ex quibus patet, singulis vniuersitatis membris, si pro vniuersitate in solidum se obligarunt, hoc beneficium omnino prodesse.

§. VII.

Id quaesito haud indignum, an cessionis beneficium ad peregrinos quoque pertineat? Equidem Romano iure, minimum antiquo, cessio, quae in numerum facultatum ciuibus propriarum referebatur o), peregrinis non competit: quoniam ciuitatis Romanae iuribus carebant, eorumque incapaces iudicabantur p).
Cum

Rom.iur.ces-
sio peregr.
non comp.
hodie datur.

-
- n) VOET. *comment. ad D. lib. III. tit. 4. n. 4.*
GROENEW. *ad L. 7. D. tit. quod cuiusque nomine.*
- o) *L. 4. C. qui bon. ced. poss.*
- p) HEINECC. *in antiqu. rom. lib. I. append. §. CXXXVII.*

Cum vero moribus nostris differentias illas ciues inter et peregrinos sublatas esse, satis constet q): sane quin in peregrinos aequae ac ciues hoc beneficium collocetur, dubitandum non est.

§. VIII.

Nisi obstat
ius retorsio-
nis.

Quodsi ex consuetudine aliaue lege municipali exteri ab hoc excluduntur beneficio, noua exoritur quaestio, an pariter ciues illius vniuersitatis a cessione iure retorsionis arceri queant? Et putem, aequitatis regulis nihil magis esse consentaneum, quam quod idem ius in peregrinos statuatur, quo ipsi in ciues nostros vtuntur, ideoque non habent, de quo conquirentur, si retorsionis iure cessionis beneficium ipsis negatur r).

§. IX.

Vel illi re-
nuntiatum
fit.

Huic autem iuri retorsionis se abdicare nemo prohibetur: nam ius retorsionis in eo consistit,

q) VOET. ad D. h. t. n. 2.

r) HVB. praelect. ad D. tit. quod quisque iuris in alt. §. 8.

stit, vt diuersa iura ciuilia diuersarum prouinciarum aduersus illarum ciues et incolas authoritate magistratus exerceantur, et quidem eiusdem inter aequales iuris conseruandi gratias). Ex quo, ciues huic commodo, quod in fauorem eorum introductum est, renuntiare posse t), facili negotio intelligitur: facultate siquidem vti et non vti cuique liberum est.

§. X.

Ex eo autem, quod cessione bonorum vtens omnia sua bona relinquere creditoribus teneatur, conficitur: debitorem, si modo vnam vel aliam rem immobilem cedere paratus est, ad cessionem haud admitti u). Idem ex aliis quoque rationibus euincere contendunt iuris Interpretes: nimirum creditores executionem, in

B

quae

Qui vnam vel alteram rem modo offert, ad cessionem non admittitur.

s) LVDOVICI in compend. ad D. tit. quod quisque iuris in alt. stat. §. 2. Ill. BOEHMER in introd. ad D. eod. tit. §. 5.

t) L. 29. C. de pactis L. 41. D. de min. Nou. 136. c. 1.

u) L. 4. C. qui bon. ced. poss. L. 12. C. de obl. et act.

quae bona velint, petendi ex lege habent facultatem x), quae certe ipsis auferretur, si debitori saltem vnam vel aliam rem immobilem creditoribus offerendi ius et potestas esset. y)

§. XI.

Cessio, re aliqua celata, nulla est.

Quodsi debitor, se omnia bona indicasse, simulet, sed nonnulla tamen celauerit, rata non est cessio, sed nulla potius reputatur, irritaque. z) Nec dubium est, quin commodis, quae alias cum cessione coniuncta sunt, debitor omnino priuetur. a)

§. XII.

Ad eam nemo cogitur.

Quum cessio sit beneficium in debitorum gratiam introductum: facile patet, ad eandem debitores minime compelli. Cessionis enim, quae

x) *L. 8. de distract. pign.*

y) *CARPZ. part. I. const. 32. def. 9. num. 6. RICHTER de concurs. cred. cap. I. num. 58.*

z) *SALGADO de SOMOTZA in labyr. cred. part. I. cap. I. num. 13.*

a) *BALDVIN. in L. f. C. qui bon. ced. poss. n. 8.*

quae beneficii species est, natura haud fert, ut ea invito obtrudatur. b) Et praeterea nolentem ad id, ut amplectatur privilegium, adigere, ab expressis plane legibus alienum est. c)

§. XIII.

Ex eodem principio colligitur, debitores omnino, invitis etiam creditoribus, hoc uti beneficio. Facultates enim ex lege competentes alicui negari auferrique iura non patiuntur. Leges etiam, quae debitoribus hoc cessionis indulgent auxilium, praeclaris innituntur rationibus, quarum quidem praecipua fere est, quod ex hoc beneficio creditores plane iacturam non ferant, dum debitores ad hoc beneficium confugientes poenam in obaeratos debitores statutam modo auertunt, sua autem bona nihilominus relinquere creditoribus tenentur. Poenam autem et, quae ex ea dependent, incommoda,

Inuitis tamen creditoribus fieri potest.

Ratio.

B 2

moda,

b) *L. 69. D. de reg. iur.*

c) *H v B. pract. ad tit. de cess. bon. §. 3.*

moda, vti ab Imperantibus boni publici causa praescribi, ita et, aequitate suadente, remitti posse, nemo inficias ibit. Hanc igitur remissionem quin Legislatores in certis speciebus iure impertiantur debitoribus, minime est dubitandum. Plures in hanc rem collegit rationes BEIERVS, d) quas tamen non omnes nostras facimus.

§. XIII.

Salvo eorum
iure aduers.
fideiuss.

Debitorum, postquam bona sua in creditores transfulerunt, eatenus ab obligatione liberantur, vt creditores, donec alia bona acquisierint, actionem non amplius ipsis intendere queant. e) Quae quidem exceptio similiter fideiussoribus competere videtur, cum certi iuris sit, accessorie obligatos exceptionibus, quae debitori principali competunt, vti omnino posse.

d) *in disp. de cess. bon. tb. 35. et 36.*

e) §. ult. I. de act. L. 4. pr. D. de cess. bon. L. 7. in f. C. qui bon. ced. poss. L. 3. C. de bon. auth. ind. poss.

posse. f) Quemadmodum autem vtrumque commodum quod ex cessione debitores habent, personale est: ita fideiussoribus cessionis a debitore factae exceptio merito negatur. g) Quod si enim ipsam liberationem, quam ex cessione debitores consequuntur, spectamus, ea non prorsus perimit obligationem, h) sed sistit modo, suspenditque, donec ad meliorem debitor perueniat fortunam, vteriores actiones, quas alias creditores instituere aduersus eundem non impedirentur. Qua quidem ratione debitori tantum Leges consulere voluerunt, sicque fideiussori cessio utilitatem adferre non potest, sed potius fideiussor factae a debitore cessionis exceptione vtens, allegatione personalis priuilegii per modum replicae allata, repellitur.

B 3

§. XIV.

-
- f) *L. 2. ff. de pecul. leg. §. vlt. 1. de replicat.*
g) *§. vlt. cit. de replicat.*
h) *L. 1. C. qui bon. ced. poss.*

§. XIV.

Cedens bona
tradere debet.

Debitor bonis cedens res ad se pertinentes, vt suis relinquat creditoribus, necesse est, idque fit ea ratione, vt in manus Iudicis vel fequestris ea transferantur. Sola igitur oblatio verbis modo facta non sufficit. Eiusmodi enim declaratio, quae cum bonorum traditione coniuncta non est, simulata atque fraudulenta, vt quidem putant pragmatici, omnino praesumitur. i)

§. XV.

Permissa cre-
ditoribus in-
quisitione.

Quae quidem fraus debitorum vt euitetur, Imperatorum placitis omnium, quae in patrimonio debitoris sunt, iusta conceditur inquisitio, k) qua quidem instituta, perscrutari debitoris facultates, sicque sibi ex omni parte consulere creditores queunt. Ex eadem ratione vt debitor, bonis cedere volens, inuentarium aut iuratam specificationem exhibeat, et ita, omnia bona

i) BRVNNEM. de conc. cred. cap. I. §. 6.

k) L. 3. C. qui bon. ced. poss.

bona a se tradita esse, fidem creditoribus faciat, necesse est. l)

§. XVI.

Cum bonis ii modo cedant, quorum ^{Difer. cess. a dat. in fol. vol.} substantia alieno aeri dissolviendo non sufficit: facile est intellectu inter illam et voluntariam in solum dationem, quippe quae vicem emtionis sustinet, m) discrimen omnino versari: haec enim in eo consistit, vt debitor loco rei, quae debetur, aliam in creditorem, eumque consentientem, eo animo transferat, vt obligatio prorsus extinguatur. n) In cessione autem molestiarum euitandarum gratia o) bona creditoribus relinquuntur, ipseque debitor ob-
liga-

l) *arg. L. 22. §. 10. C. de iure delib. SCHWENDEND. ad FIBIG. pag. 950.*

m) *L. 4. C. de euict. BERG. aecon. iur. lib. III. tit. 15. §. 2. not. 11.*

n) *LAVT. coll. theoret. pract. tit. de cess. bon. §. 21.*

o) *L. 1. C. qui bon. ced. poss.*

ligatus manet, et, si postea bona acquirit, a creditoribus iterum conueniri potest. p)

§. XVII.

Ture rom. ces-
sio fit in iud.
et extra iud.,
agnito tamen
debito.

Cessionem tam in iudicio, quam extra iudicium fieri posse ex legibus constat: q) sufficit enim sola voluntatis declaratio quomocunque facta. r) Tenendum autem debitorem tunc demum ad hanc admitti declarationem, si debitum fatetur: s) ne creditor, qui, facta cessione, solidum consecutus non est, nouam actionem aduersus debitorem, postquam is ad meliorem fortunam rediit, instituere necesse habeat, t) sed potius, vt sententia in debitorem, qui debitum iam confessus est, executioni detur, impetrare queat.

§. XVIII.

p) L. 6. D. de cess. bon.

q) L. vlt. D. de cess. bon.

r) L. 6. C. qui bon. ced. poss.

s) L. 8. D. de cess. bon.

t) H v b. prael. ad D. tit. de cess. bon. S. 2.

§. XVIII.

Nec dubium est, quin debitor, etiam post iudicis sententiam, cessionem amplecti queat: in quam rem respondit VLPIANVS u) qui cedit bonis, inquit, antequam debitum agnoscat, condemnetur, vel in iure confiteatur, audiri non debet. Ex quibus colligitur, sententiam, qua debitor solvere iussus est, tamen si decendio iam sit confirmata, impedimento non esse, quominus debitor cessionis gaudeat beneficio. Idque ICTI responsum, principum firmari placitis, certissimum est. x) Caeterum quaestionem, an hodie post rem iudicatam cessioni sit locus? nonnulli quidem in dubium vocant, eamque nostris moribus post rem iudicatam difficilius admitti existimant. y)

An post sent.
et rem iud.
cessio admit-
tatur.

C

§. XIX.

u) *L. pen. D. de cess. bon.*x) *L. 1. C. qui bon. ced. poss.*y) *VOET. in comment. ad D. lib. XLII. tit. 3.*

§. 3.

§. XIX.

An post execution.

Quemadmodum autem litium ambages, quibus expensae nimis augmentur, evitari creditorum omnino interest: ita debitorem ante executionem hoc vti beneficio oportet. z)

§. XX.

Quomodo hodie cessio fieri debeat.

Diximus, actum, quo debitor se cessionis vti velle beneficio declarat, non tantum coram magistratu, sed etiam per epistolam vel nuntium Romano iure fieri potuisse. Hodierno autem iure solam voluntatis professionem non sufficere pragmatici contendunt, Principis rescriptum desiderantes, quo, praevia causae cognitione, praesente debitore et creditoribus in ius vocatis, hanc cessionem solemni confirmare modo ordinarius iudex iubeatur. a) Equidem fa-
teor,

z) SCHWENDEND. *ad FIBIG. proc. cap. 2. pag. 949.*a) SIMON van LEVW. *in censur. forens. lib. IV. cap. 46. num. 1. GROENENW. de Leg. abrog. ad L. 6. C. qui bon. ced. poss. pag. 266.*

teor, frequentiore[m] eam quidem esse, quae in iudicio peragitur, illa, qua extra ius bonorum suscipitur professio: cum plerumque debitor[um] per literas apud iudicem, se bonis cedere velle, declarare, posteaque creditores per editum conuocari solent. b) Verum, quod abesse a cessione rescriptum Principis non queat, ex Germaniae iuribus tueri non ausim.

§. XXI.

Apud BERNATES debitor per literas supplices Et iure patrio. iudici oblatas, vt ad cessionem bonorum admittatur, petere iubetur: quo facto, iudici, causa cognita, pro petentis voluntate decernere integrum est. c) Cessio illa quibusdam locis oblatio bonorum dicitur, et hinc quoque ipsa processum concursus creditorum, qui a debito-

C 2

re

b) STRYK. *vs. mod. tit. de cess. bon. §. 3.*

c) Ampl. SAM. MVTACH. in seinem Unterrichts- und Gerichts- und Recht- Sachen p. 116. Add. der Stadt Bern Sitzung, fol. 208.

re bonis cedente excitatur, vocant den Oblations-Process. d)

§. XXII.

Communio
ex cess. ori-
tur, quae se
exerit ratio-
ne credito-
rum.

Quemadmodum autem eo fine cedens in iudicem vel sequestrem bona transfert, ut solutionem exinde consequantur creditores: ita cessione facta, bona quidem ab his occupari non possunt; verum communio saltem bonorum ad debitorem perti-

d) LUDOVICI concurs-Process, cap. 1. §. 2. p. 2. *Alibi processus concursus vocatur der gant-Process; ubi gant nihil aliud denotat quam distractionem, vel publicam auctionem. vid. BESOLD. in thes. iur. sub voce gant. SEIDEL. in spec. sub voce gant. In aliis locis dicitur cridae processus, quia hic creditores per edictalem citationem conuocantur: cridae enim nihil aliud sunt, quam proclamationes, quae per praeconem fiunt. CAROLVS du FRESNE in glossario sub voce cridae: FRANZK. lib. 2. resol. 9. num. 21. Vocis originem si spectes, ea a vocabulo Gallorum crie appellatur, quod praeconium vel proclamationem denotat. CAROLVS du FRESNE cit. loc. Ex quibus lucem capit introitus sententiarum locationis: in cridae und Erstigkeit Sachen.*

pertinentium inter eos exoritur. e) Ea tamen iurium, quae creditores ante cessionem in bona debitoris habuerunt, differentiam non tollit; sed cuique potius praelationis privilegium saluum integrumque manet. In eo igitur communionis effectus consistunt, ut nemini, invito altero, ex bonis, quibus se debitor abdicavit, solutio fieri queat, omnesque aequale habeant ius, donec lata super prioritatem fuerit sententia. f)

§. XXIII.

Nec leges patiuntur, ut iudicis factum huic Et iudicis. communioni officiat. Quod si enim ille, nondum finita creditorum disceptatione, vni aliquid adiudicet, ea alienatio omni prorsus caret effectu, meritoque irrita iudicatur. g)

§. XXIV.

Dominium autem creditoribus in obaerati Ac a condominio differt. debitoris patrimonium competens a condominio,

C 3

e) MEV. part. II. decis. 345. num. 8. et part. V. decis. 124. num. 2.

f) MEV. cit. loc. num. 1.

g) BRVNNEM. ad L. 6. ff. de reb. autb. ind. poss. num. 6.

nio, quod alias ex singulari titulo pluribus acquiritur, admodum differt: plures enim creditores, ut illas res, quibus cessione debitor se abdicavit, sibi retineant, vel inter se diuidant, cessionis non fert natura, sed potius res illas vendi, atque pretia inde redacta, habita semper praelationis ratione, diuidi inter creditores oportet. h)

§. XXV.

Nou. discr.
inter cess. et
dat. in solut.
ostenditur.

Ex quo nouum apparet inter cessionem et dationem in solutum discrimen, de quo praecipunt Legistatores **DIOCLETIANVS** et **MAXIMIANVS**. i) Creditor enim, dum res certa ipsi a debitore in solutum datur, dominium et cum eo liberam rem retinendi et de ea disponendi facultatem nanciscitur, atque in diuisionem, aliudue de praelatione certamen cum aliis creditoribus instituendum non vocatur, k) adeo

vt

h) STRVV. exerc. XLIV. ad D. tit. de cess. bon. §. 31.

i) L. 4. C. qui bon. ced. poss.

k) VOET. in comment. ad D. tit. de cess. bon. §. 8.

vt nec creditor, si rem in solutum datam postea pluris vendiderit, id, quod excedit debiti summam, reddere debitori teneatur. Nec creditor, si rem in solutum traditam minori pretio vendit, aut si res penes ipsum remanens deteriorata est, contra eum, a quo res in solutum data, ad sarcendum illud damnum experiri potest. l) Quae quidem omnia in cessione aliter se habere, satis constat.

§. XXVI.

Ceterum uti cessio debitores praeponit, qui ad solutionem creditoribus praestandam minus idonei sunt: ita nunc disputare, quis soluendo esse dicatur, ordo seriesque argumenti nostri postulat. Et quidem is soluendo esse dicitur, qui solidum soluere potest. m) Cumque per solidum, omne id, quod in obligatione est, intelligatur: satis liquet, eum modo esse soluendo, cuius

Connexio et
explicatio L.
114. de V. S.

1) arg. L. pen. C. de solut. RITTERSHVS. ad nou. part. 3. cap. 3. num. 19.

m) L. 114. D. de V. S.

cuius substantia, sub qua etiam nomina actiua comprehenduntur, n) alieno aeri dissolvendo sufficit. Siquidem alia ratione solutio non fit, quam si ipsa res, ad quam pactione debitor se obligavit, in creditorem transfertur: cum in eo consistat solutio, vt eius, quod in obligatione est, naturalis fiat praestatio. o)

§. XXVII.

Expl. L. 95.
D. de R. I. et
concil. cum L.
114. D. de
V. S.

Equidem VLPIANVS, p) nemo dubitat, inquit, soluendo videri eum, qui defenditur. Ex quo consequi videtur, cautionem esse solutionis speciem, eosque etiam soluendo esse censeri, pro quibus fideiussores interuenerunt. Verum si in speciem, quam in mente habuit ICtus, rite inquirimus: facile apparet, eam legem non de debitore ad paratam solutionem obligato praecipere, sed potius hic speciem praeponi, vbi missionis in bona euitandae gratia quis pro alio

n) ALCIATVS ad L. 114. D. de V. S. num. 1. et sqq.

o) L. 49. L. 52. D. de solut. et lib.

p) L. 95. D. de R. I.

alio in iudicio excipit, atque cautionem, sine qua defensor non admittitur, praestat. Regulam igitur, quae in L. 114. D. de V. S. continetur, ex L. 95. D. de R. I. non infirmari, omnino patet. q)

§. XXVIII.

Ex quibus consequens est, solutionem haud censi factam, si a debitore res quidem aliqua, sed non ea, quae debetur, creditori fuerit oblata. Quodsi ergo debitor ad rem certam tradendam se obstrinxit, ab ea necessitate pretium offerendo non liberatur, sicuti nec a debitore quantitatis, rem tradere parato, obligatio, invito creditore, dissolvitur. Quae quidem consideratio ostendit, vnum eundemque debitorem diversa contemplatione soluendo et non soluendo esse reputari.

Idem deb. diverso intuitu solu. et non solu. esse dicitur.

§. XXIX.

Non obstat, quod alias is soluendo habeatur, cui tantum in bonis est, vt creditori satisfacere

Quamvis alias deb. pro solu. haberi possit.

D

q) GOTHOFRED. in comment. ad tit. D. de V. S.



facere queat. Quamuis enim debitor ad certam quantitatem, soluendamque pecuniam numeratam obligatus, bona possideat, quibus varias dissoluere valet obligationes: tamen si pecunia deest ipsi parata, isque rerum suarum entorem inuenire non potest, intuitu creditoris, cui quantitatem debet, non soluendo esse iudicatur.

§. XXX.

debitor ex eo,
quod fideiuss.
dedit, soluendo
esse non
dicitur.

Ex dicta lege quoque colligitur, debitorem, cuius obligationem alii accessorie in se receperunt, pro eo, qui soluendo est, non haberi, idque indicat IAVOLENVS verbis: qui solidum soluere potest. Certe non de fideiussoribus, et, ab his nomen explicari queat, loquitur ICtus, sed modo phrasin *ad* soluendo esse, quatenus ea in debitores conueniat, explicandam sibi sumpsit. Quamuis igitur fideiussoribus amplae sint facultates, vt dubium non sit, quin creditoribus, instituta aduersus illos actione, satisfiat: de debitore tamen, eum soluendo esse, nequaquam dici potest.

§. XXXI.

§. XXXI.

Non soluendo esse dicitur, qui solidum soluere nequit Sed notandum, hac ex legibus desumpta descriptione non omnes species debitorum, qui apud iuris interpretes soluendo non esse dicuntur, comprehendendi. Quamobrem pragmatici exemplis potius rem explicare malunt, eosque soluendo non esse tradunt, 1.) qui bona in loco possident periculoso, puta in montibus vel terris iuxta flumen sitis; 2.) qui magnam pecuniam sub vsuris accipiunt, diuque retinent; 3.) quorum omne patrimonium, vel saltem maxima pars ex mercibus constat periculosis; 4.) qui bona tenent immobilia sterilia vel inutilia; 5.) qui res quidem possident immobiles, sed vilissimas tantum et modicas; 6.) qui bona habent immobilia extraneo iudici subiecta; 7.) qui res quidem tenent immobiles, sed titulo vel bona fide destituuntur; 8.) de quorum patrimonio lis iam est in iudicio mota; 9.) qui patrimonium pro maiori parte iam obligarunt, vt, deducto debito, cuius quidem ratione pig-

Quis non soluendo esse dicatur?

nus est datum, reddere id, quod reliquis creditoribus debent, non queant; 10.) qui apud hostes in custodia tenentur. r)

§. XXXII.

Varii modi, quibus, aliquis non soluendo fit, exploratur.

Modi quoque, quibus explorantur circumstantiae, quae aliquem non soluendo esse ostendunt, itidem a pragmaticis vulgo plures recensentur. Et quidem primo loco collocant notorietatem, quam in eo constare existimant, si vel omnibus in vicinia notum et manifestum sit, debitorem ab inopia vexari, vel ipse ad iudicem citatus, bonaque sua indicare iussus, mediante iuramento, se bonis, in quae executio fieri queat, carere profiteatur, atque deinde vxor vel familia, itemque vicini desuper interrogati respondeant, de bonis, ex quibus pignora capiantur, sibi non constare; 2.) cessionem quoque bonorum indicium inopiae certissimum esse contendunt; 3.) nota huius rei propria

r) VINCENTIVS CAROIVS. in tract. de excuss. bon. pag. 339. et seqq.

propria ipsis videtur, si debitor per iudicem iam excussus, minusque idoneus repertus est; nec minus 4.) vtrum aliquis soluendo sit nec ne, sic inuestigari tradunt, si duo executores eum in finem, vt debitoris bona perscrutentur, missi, nulla adesse bona, vel non sufficere solutioni creditorum, renuntiant; 5.) denique aliam adhuc, qua debitoris bona explorentur, praescribunt rationem. Putant nimirum iudicem vel etiam executorem, vt a reo bona, in quae quidem executio peragenda, exhibeantur atque manifestentur, imperare posse, posteaque debitorem, si bona ostendere non valeat, in eorum numerum, qui soluendo non sunt, merito referri. s)

§. XXXIII.

Ex eo quoque, 6.) quod principalem non esse soluendo in iudicio fideiussor confiteatur, similiter debitoris inopiam colligi posse euincunt. Quibus addunt 7.) rei euidentiam, ex eo, quod

Alii adhuc alios modos addunt.

D 3

debi-

s) COLERVS. *process. execut. part. I. cap. 10. num. 385. et seqq.*

debitor ostiatim mendicet, facile ostendendam. Quin idem esse putant, si mortuus est principalis debitor, eiusque haereditatem adire nemo audet, vel notorietas ex ipsis actis intelligitur, vel debitor soluere aut cauere iussus, neutrum praestare valet, vel rixosus aut potens est, aut bona habet in potentiorum alienata. t)

§. XXXIV.

An super his,
modis sent.
interlocut. fe-
renda sit.

Sunt praeterea, qui de omnibus his modis a iudice ferri sententiam debere, admodum vrgent. A quibus alii diuortium faciunt, sententias, quippe quae illiquidum praeponerent, frustra plane de notorio dici existimantes. u) Alii hanc quidem controuersiam non nisi seruata distinctione aliqua dirimi posse contendunt. Putant enim in iis modo casibus, vbi notorietas, debitorem non esse soluendo, sine hominis facto haberi non queat, iudicis omnino requiri sententiam. Quodsi autem notorietas per se et sine

t) BERLICHIVS. part. II. conclus. 25. num. 143. et seqq.

u) arg. L. vlt. C. de compensat.

sine facto hominis, puta ex cessione vel iuramenti paupertatis praestatione constaret, iudicis decretum frustra desiderari. x)

§. XXXV.

Equidem pragmatici, dum explicant, quis non soluendo sit, modosque, quibus iudex, hanc debitoris qualitatem inuestigaturus, uti debeat, varia adhuc tradunt. Verum uti peculiariter haec res tractationem desiderat: ita ex professo de hoc argumento agere ab instituti nostri ratione alienum est. Cum enim in praesentia de iure saltem, quod creditoribus, facta cessione, competit, differere apud animum induximus, id maxime nobis indagandum est, an, cessione facta, debitor pro eo, qui soluendo non est, legibus reputetur? Sane si cessionis indolem contemplamur, id quidem affirmare non dubitamus. Fieri enim non potest, ut debitor, cum bonis cedit, obaerati hominis notam, quae nunquam non cum aliqua ignominiae

Transitus ad
argum. no-
strum.

x) BERLICHIVS. *cit. loc. num. 158. et seqq.*

niae specie coniuncta est, effugiat. Deinde ipse non potest non graue damnum incurrere, cum, cessione facta, concursus oriatur, sicque tot impensis, quibus magna plerumque bonorum creditoribus traditorum pars consumitur, ansa praebeatur. Vt taceam multa alia incommoda, quae eiusmodi cessionem comitantur. Aut igitur cedens stulte agit, quod quidem non facile praesumitur, aut ex eo ad cessionem progreditur, quia omnibus creditoribus sua bona haud sufficere sibi firmiter persuasum habet. Ex quibus, quin praesumptio, et quidem, ut opinor, maxima oriatur, eum, qui bonis cedit, soluendo non esse, nemo certe dubitabit. y) Qua quidem in re, uti iuris nostri interpretes consentientes habemus: ita quoque ad illam praesumptionem varias, quae nunc sequuntur, quaestiones diiudicabimus.

§. XXXVI.

Fact. cess. ad.

Quibus praemisissis iam quaeritur, an facta cessione

y) BRVNNEMANN. *in tr. de conc. cred. cap. I. §. 9.*
LVDOV. *in proc. conc. cap. I. §. 2.*

cessione creditori aduersus fideiussorem experiri integrum sit? Certe, cum debitor, cessione facta, non amplius soluendo esse praesumatur, z) nihil impedit, quominus creditor fideiussori actionem intendat.

uerf. fidei. datur actio.

§. XXXVII.

Nec obest, quod, moto concursu, ob litis pendentiam et caussarum connexionem processus particulares sistantur, omnesque creditores, in foro concursus ius suum persequi aduersus debitorem teneantur. Quamuis enim, moto concursu, actiones in diuersis foris institutas, v. g. si debitor ex pactione in loco contractus, ex hypotheca in loco rei sitae, et ex debito in loco criminis commissi, fuerit conuentus, ad forum concursus trahi, certum sit: a) id tamen ad eas modo actiones, quae debitori sunt intentatae, pertinet, ideoque ad fideiussorem por-

Cui non obstat litis pendentia.

E

rigi

z) BRVNNEM. tract. de conc. proc. cap. I. §. 9.

a) L. 1. et 2. ff. de quib. reb. ad eund. ind. L. 10. C. de ind. MEV. part. VIII. decis. 158. num. 2. et seqq. BRVNNEM. ad rubr. D. de cess. bon. num. 4.

rigi nequit. Tertio enim, qui in lite communi non versatur, nec prodesse nec obesse litis pendencia potest. b) Quod autem processus concursus fideiussorem non tangat, ex eo apparet, quod nec ipse excitet concursum, nec contra eundem sit excitatus. Accedit, quod concursu iura et actiones, quae extra illum sunt, minime tollantur. c) Et praeterea creditoribus reliquis nullum hac ratione infertur praeiudicium. Igitur nec hi habent, de quo aduersus concreditorum, qui fideiussoribus litem mouet, conquerantur.

§. XXXVIII.

Dicta de fideiussoribus ad correos deb. quoque pertinent.

Quae de fideiussoribus diximus, ea quoque in correo debendi locum inueniunt: in eo enim intercedit inter fideiussorem et correum debendi similitudo, quod vterque creditori sit in solidum obligatus. A creditore igitur, processu

con-

b) LANCELLOTTVS. *de attentatis part. I. cap. I. n. 5. et seqq.*

c) MEV. *part. VII. decis. 22. n. 2.*

concurfus pendente, non solum post latam prioritatis sententiam, ex qua eum omne id, quod debetur, non consequi apparet; verum etiam ante sententiam correo debendi iure, meritoque actio infertur. d) Cuius rei ratio, praeter argumenta iam adducta, in eo sita est, quod nec petitione, nec sententia aduersus vnum ex pluribus, quos creditor in solidum sibi obligatos habet, dicta, intuitu reliquorum dissoluatur obligationis vinculum.

§. XXXIX.

An idem obtineat in fideiussore indemnitas, quaestio est? Equidem notissima alias extat regula: fideiussorem indemnitas tunc demum conueniri, si facta est debitoris principalis bonorum excussio. Idque ius, cum ex pacto sit speciatim quaesitum, facta quoque cessione, ipsi competere videtur. Verum uti debitor, moto concursu, soluendo non esse praesumitur: ita fideiussorem quoque indemnitas, antequam

Et ad fideiussorem indemnitas.

E 2

pro-

d) BRUNNEM. tract. de conc. cred. cap. I. §. 9.

processus concursus per sententiam finiatur, convenire creditor non impeditur. e)

§. XL.

Nec non ad
eos, quibus
iud. certam
rem adiudi-
cavit.

Idem quoque est, si, lata prioritatis sententia, creditori, qui non modo debitorem, sed etiam fideiussorem et correos debendi sibi devinctos tenet, bona quaedam eo fine, ut in solutum ea accipiat, adiudicantur. Iura enim, quae creditori ex intercessione vel correali obligatione sunt acquisita, eidem a iudice auferri non queunt. f)

§. XLI.

Nisi iuri suo
creditor re-
nunciet.

Aliud est dicendum, si creditor verbis vel facto illam adiudicationem adprobat, in eamque consentit, et sufficienter declarat, quod res, a iudice sibi destinatas, solutionis loco habere, nihilque amplius exigere velit. Quae quidem decla-

-
- e) SALGADO *de SOMOTZA in Labyr. cred. part. I. cap. 17. n. 35.* GRATIANVS *in addit. ad decis. 25. n. 11.*
f) *L. fin. D. de pact. MEIERI colleg. argent. tit. de appellat. recip. §. 3. num. 2.*

declaratio uti renuntiationem continet: ita, eandem non praesumi, manifestum est. g)

§. XLII.

An fideiussor, si bona, a debitore principali per cessionem in creditores translata, emtorem non inveniunt, institutae actioni opponere excussionis exceptionem valeat? alia quaestio est. Sane si hanc rem legibus merimur, negatiua verior videtur. Est enim regula iuris certa, explorataque, quod aliud pro alio invito creditori obtrudi non queat. h) Cum igitur creditores, quibus certa summa debetur, ut in solutum bona accipiant, nulla cogit necessitas: eorum certe petitionem fideiussor, opposita excussionis exceptione, sistere non valet.

Fideiussor, si bona deb. emtorem non inveniunt, conuenitur.

§. XLIII.

Finge, magnas esse debitoris facultates, quarum verum pretium summam, quae creditori

Etiamsi casu inopinato alienatio impediatur.

E 3

debe-

g) L. 22. D. de prob. c. 5. X. de renunc.

h) L. 2. §. 1. D. de reb. cred. L. 16. C. de solut. CARPZOV. lib. V. tit. 9. resp. 99. num. 10.

debetur, ex peritorum iudicio longe excedit, sed ob externum aliquod, idque prorsus inopinatum impeditum v. gr. grauem inter Principem, statusque prouinciales dissensionem, de qua, an diu duratura sit, merito dubitatur, alienari non posse. Et dicendum videtur, fideiussorem creditoribus, qui in solutum debitoris bona accipere recusant, non teneri: fideiussorem enim, si de hoc facto eo tempore, quo alienae accessit obligationi, cogitasset, fidem suam fuisse interpositurum, probabile non est. i) Verum si penitius rem contemplamur, apparet, casus, qui impedimento est, quominus alienentur bona, debitori modo, vt cessionis auxilium amplecti queat, minime vero fideiussori prodesse: cum creditor eum in finem praeter debitores alias quoque personas sibi obligare intendit, vt sibi semper ratione crediti consultum sit, periculumque rei amittendae non incurrat. Quibus allata iuris regula non obest: cum factum, quod

i) *Arg. L. 5. L. 9. §. 1. D. de trans.*

quod supponimus, in numerum eorum, quae non cogitata dici queunt, referri non liceat. Quamuis enim nemo adeo cautus sit, ut omnia, quae modo contingere possunt, praeuideat: sufficit tamen, quod generatim sciat, exploratumque habeat fideiussor, se ideo obligari, ut creditor securitate semper gaudeat. k) Praecipuus enim intercessionis finis in eo consistit, ut creditor discrimen, in quod forte ex contractu, cum debitore inito, incidere possit, effugere omnibus viribus conetur. Cogitare igitur fideiussor facile potuit, et debuit, varias omnino, quibus debitor minus idoneus reddatur, dari circumstantias.

§. XLIV.

Instas, aequum esse, ut creditor, modo tantum in bonis debitoris sit, ut solutionem exinde sperare queat, tamdiu expectet, donec emtor inueniatur. Verum, sicuti aequitatis non habetur ratio, nisi legibus probata doceatur: ita,
cum

An aequitatis
allegatio ipsi
prodest.

k) WERNER. *part. IV. obs. 63. p. 207.* VALASC. *conf. 39. n. 5. 6. et seqq.*

cum nostro iure creditor tempus, moramque debitoris expectare non iubeatur, aequitatis obtentu is certe repelli a fideiussore minime potest. 1)

§. XLV.

Vel aestimatio
iudicialis.

Neque creditori officit, quod debitoris bona iudiciali auctoritate, adhibitisque peritis rerum aestimatoribus, taxata sint: saluo enim iure, creditoribus ex lege quaesito, quin eiusmodi aestimatio semper fiat, non est dubitandum. A fideiussore igitur iudicialis aestimationis exceptio frustra creditori obiicitur.

§. XLVI.

Dub. ex stat.
Bern.

An statuto, quod, moto concursu, aestimationem bonorum iudicalem imperat, iurisque aduersus fideiussores competentis mentionem non facit, actio aduersus eos, qui accessorie obligati sunt, excludatur? hoc loco inuestigare placet. Tale statutum apud BERNATES extare

1) HERING. de fideiussoribus part. I. num. 241.

re refert ampl. Dn. SAMVEL MVTACH m) ver-
 bis : Damit auch durch gar zu geringe Scha-
 gung etc. Equidem verba huius sanctionis credi-
 toribus aduersus tertium agendi ius non largiun-
 tur, sed iis modo res debitoris, a iuratis taxatori-
 bus aestimatas, si earum non inuenitur emtor,
 adiudicari iubent, sicque iuris sui persecutionem
 aduersus fideiussorem negare creditori omnino
 videntur. Verum uti ex statuti ratione verbisque
 elucet, nihil aliud agi, quam ut debitor vel credi-
 tor, aestimatione extra iudicium facta, Solutio. damnum
 non incurrat: ita hac quidem sanctione, quae
 strictae interpretationis est, n) actionem credi-
 tori aduersus fideiussores minime auferri existi-
 mamus.

§. XLVII.

Id tamèn fideiussores impetrare queunt, ut
 bona, quae iudex creditori adiudicauit, distra-
 hantur, iure
 F han-
Fidei., vt deb.
 bona distra-
 hantur, iure
 vrget.

m) *In tractatu, qui inscribitur: Substantlicher Unter-
 richt von Gerichts- und Rechts-Sachen lib. II. cap. 30. p. 118.*

n) *Gl. et Dd. in auth. quas actiones C. d. S. S. Eccl.
 HARTM. PIST. obseru. 103. num. 8.*

hantur, atque hic pretium recipere teneatur; modo ea alienatio fieri sine mora et difficultate possit, et fideiussor id, quod deest quantitati debitae, statim addere atque supplere paratus sit: partialem enim solutionem, quae multa secum fert incommoda, accipere creditores non tenentur. o)

§. XLVIII.

An alien. fa-
cilis sit, iud.
arbitratur.

An bona, creditori adiudicata, ita se habeant, vt facili negotio alienentur, iudicis arbitrio relinquatur. De qua quidem re vt rerum distrahendarum qualitate, aliisque circumstantiis loci, vbi bona sita sunt, p) statuatur, necesse est.

§. XLIX.

An fidei., fini-
ta demum
pinc. deb.
excuss., con-
ueniatur?

Et quemadmodum in omni casu, vbi debitor principalis soluendo non est, eius non modo excussio fieri debet, sed et creditori aduersus fideiussores vel hypothecarum possessores in subsidium actio competit: ita indagandum,

vt

o) *L. 41. §. 1. ff. de usuris. L. 9. C. de solut.*

p) *HERING. in tract. de fideiuss. cap. XXVII. part. 1. num. 242.*

utrum haec excussio cum ipsa conuentione simultaneo processu pertractari, an vero praecise praecedere debeat? Certe hac in re non omnibus Ictis eadem est sententia: alii enim, antequam ad fideiussores deueniatur, praecedere, et finiri debere debitoris principalis excussionem, existimant, idque variis rationibus euincere conantur: aiunt enim 1.) fideiussoris obligationi conditionem, si debitor principalis soluendo non est, inesse; pendente autem conditione, omnem obligationem, et sic quoque eam, quae ex fideiussione nascitur, reputari imperfectam q); et cum sine obligatione in personam actio non detur, nec creditori aduersus fideiussorem experiundi copiam dari, sed eum potius, eiusmodi actionem instituentem, tametsi reus excussionis exceptionem non urgeat, a iudice ex officio repelli r); 2.) legibus cautum esse, ne fideiussori,

rationes affirmantium.

F 2 ante-

q) L. 213. D. de V. S. L. 43. §. 9. D. de acdilit. ed. L. 3. §. 5. D. de pign. L. 42. pr. D. de oblig. et act.

r) VINCENT. CAROC. *sing.* 17. MENOCH. *de arbitr. qu.* XVI. *per totam.*

antequam debitor principalis sit excussus, actio intendatur, s) sicque, si fideiussor, finito nondum aduersus debitorem principalem iudicio, in ius vocetur, iuris ordinem inuerti, ideoque ipsum iudicium merito irritum iudicari; 3.) ius circuitus, actusque frustraneos prorsus abhorre-
re, quos quidem euitare impossibile esset, si actio primitus fideiussori intenderetur: quoniam ille, ommissa excussione, condemnatus in rei iudicatae executione vrgere adhuc excussionis exceptionem potest. t) Ex quibus porro inferunt, excussionem, citato simul fideiussore, aut tertio hypothecae possessore, praecedere, iudicemque, de ea declaratoriam ferre sententiam, teneri.

§. L.

Rationes ne-
gantium.

Alii, negandam esse quaestionem nostram, autumant, eamque in rem sequentibus vtuntur argumentis: I.) exceptionem excussionis plane obli-

s) *vid. Nou. 14. cap. I. collat. cum autb. praesente C. de fideiuss.*

t) *TRENTAC. varior. lib. II. ref. 1. num. 15.*

obligationis, quippe quae pura, integra et sine conditione existeret, non tangere substantiam, adeoque eadem non impediri, quominus aduersus fideiussorem actio nascatur, et sic, opposita excussionis exceptione, actionis modo exercitium, simulque executionem differri; 2.) mirifice confundi cum fideiussore simplici fideiussorem indemnitate, cuius obligatio ante conditionis, quae inesset, existentiam nata dici non queat, sicque semper praeponat exceptionem excussionis, eamque etiam post sententiam, ad impediendam eius executionem, tamdiu admittat, donec debitor principalis excussus fuerit; 3.) exceptione excussionis tantum id, quod fideiussoris interest, seruari, idque fieri commode posse, si vterque et debitor principalis et fideiussor eadem sententia, addita tamen conditione, quod ante omnia excuti debitor principalis debeat, a iudice condemnetur.

§. LI.

Nos ad eorum sententiam descendimus, Nostri sententia.
 qui,

F 3

qui, cessione facta, fideiussorem et debitorem principaliter obligatum eodem tempore et simul conueniri posse, tuentur. Legibus enim ob eam causam excussionis exceptio fideiussoribus indulgetur, vt in debitoris facultates, et an ipse soluendo sit, inquiri queat. Praeponunt igitur, quaestionem, an debitor soluendo sit? in incerto adhuc versari. Cum vero antea probatum dedimus, cessione facta, omnem in debitore, quod idoneus sit, exulare praesumptionem, ipsamque cessionem potius indicio esse, quod debitoris bona dissoluendo aeri alieno non sufficiant: prono certe alueo fluit, in hac quidem specie, ordinis rationem non haberi, sed simul potius lites aduersus debitorem et fideiussorem intentatas pertractari posse.

§. LII.

Cess. facta, hypo-
thecae possessor
conueniri potest.

Restat, vt indagemus, an creditori, cessione facta, hypothecae possessoribus actionem intendere, integrum sit? Et putem, id creditori omni-

no

no licere: u) primo enim, creditori hypothecario non modo aduersus debitorem sibi obligatum, sed etiam aduersus hypothecae possessores ius et actionem competere, certum est. Deinde, facta cessione, aduersus debitorem praesumptio, quod soluendo non sit, exoritur. Ex quibus consequens est, hypothecae possessorem, institutam a creditore actionem, declinare non posse.

§. LIII.

Sed quid dicendum, si hypothecae possessor obiicit, debitoris, qui bonis cesit, facultates, omnibus, qui ius hypothecae constitutum habent, sufficere, et creditores quidem hypothecarii id in dubium vocare non audent; sed vrgent modo, plures adesse chirographarios, quibus nihil omnino solui queat, nisi hypothecae possessores conueniantur? Sane in hac specie creditores hypothecarii nihil aliud agunt, quam

Quod? si creditores obiiciunt, multos adesse creditores chirogr.

u) LVDOVICI *Concurf. proces. cap. 1. §. 7.* BRUNNEM.
proc. concurf. cap. 1. §. 9. SALGADO de SAMOTZA.
part. I. cap. XVII. num. 27. et num. 34.



quam ut ius tertio competens fideiussori opponant, sicque, si rem aequitate metimur, merito a limine iudicii repelluntur. x)

§. LIV.

Norma, secundum quam de iur. cred. hyp. comp. indicatur.

Idem tamen, quod supra de fideiussoribus monuimus, etiam hic observandum. Nimirum de iure agendi, creditoribus hypothecariis adversus fideiussores competente, non ex debitoris facultatibus, sed potius ex facilitate solutionem ex concursu consequendi statuendum est.

§. LV.

Conclusio.

Quamvis interea variae adhuc supersint quaestiones, quae pleniorum merentur investigationem: eas tamen, cum temporis ratio scriptio- nis nostrae filum abrumpere iubeat, aliis examinandas merito relinquimus.

T A N T V M.

x) L. 4. §. 7. D. si serv. vind.



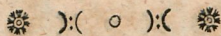
PRAENOBILISSIMO DOMINO
BRANDOLPHO HAGNAVERO
AVCTORI HVIVS DISSERTATIONIS DOCTISSIMO

S. P. D.

PRAESES.

Nouo iam exemplo comprobas eam esse praestantium ingeniorum indolem, vt non solum in rerum contemplatione insigne ponant studium, sed et solertiae et assiduitatis rationes publice reddere, suaque cum aliis communicare nitantur. Mente enim tota omnique animi impetu in rerum bonarum disciplinas per longam annorum seriem incubuisti, atque ita semper in litteris versatus es, vt ea, quae scitu necessaria tibi videbantur, non cursim arripes, sed intellectu potius consequeris. In iurisprudencia certe praecepta diligentius perscrutari, sicque solide legum doctrinam cognoscere summis viribus contendisti. In quo quidem proposito cum semper permāneres: ea omnino mentem exornasti cognitione, vt in examinibus, quae ex tradita a maioribus consuetudine subiisti, egregie ac pulcherrime steteris. Quamobrem Te, aliis incitamentum industriae futurum, Facultas nostra ad publica admittere specimina non dubitauit. Quemadmodum autem alienum opus tuo diuulgari nomine, religioni duxisti: ita themati dissertationis ipse admouisti manus remque operato successu et laudabiliter confecisti. Ego sane industriam hac in re tuam omnino egregiam fuisse satis intelligo. Tibi igitur dissertationem a Te conscriptam non mutatam reddo,

G



reddo, simulque eandem Tibi ex animo gratulor. Et interea numen supremum veneror, vt nobilissima iuris Doctura in Te mox conferenda felix tibi sit ac fortunata, Tuque felicitate semper vtaris florentissima. Vale! Dabam Ienae d. XVI. Nou. MDCCXXXI.

CONSULTISSIMO ATQVE DIGNISSIMO
DOMINO CANDIDATO

S. D. P.

FRIDR. ANDR. GOTTL. GNÜGE

I. V. D.

Diffusa quidem est ac aerumnosa iuris disciplina, attamen parabilis, et culpa, quare tam multi non veram iurisprudentiam, sed eius umbram teneant, eorumque augeant Ictorum numerum, quos lepide depinxit A. M. MARCELL. *lib. XXX. cap. IV.* in eosmet recidit, qui ad album et rubricas seferunt, siquidem non adhibent ea subsidia, quae aditum ad augustum diuae Themidis templum patefaciunt. TV, AMICORVM OPTIME, rectam iniuisti viam, ac die nocteque conatus es, vt praestans Ictus aliquando non solum habearis, sed et sis, qui grauia obire possit negotia. Industria TVA singularis effecit, vt breuissimo tempore eo perueneris, quo multis annis vix peruenire aliis licet. Noxia quidem plerumque est nimia festinatio, quique cum L. Crasso apud CICER. *lib. III. de orat.* existimant, nisi quod quisque cito potuerit, nunquam omnino eum posse perdiscere, maxime falluntur, legantque DIONTSII PETAVII *orat. de discendi ratione*: at enim vero labor indefessus, sitis exhauriendi aliquam doctrinam inexplebilis, docile ingenium, acutum iudicium paucis annis progressus admiratione dignos



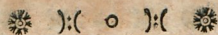
dignos facere, difficultatumque scopulos facile superare possunt. Egregiis his dotibus TE esse roboratum, ego testari possum, quin et debeo, quum in praelectionibus iuris ciuilibus per duos annos auditor mihi fueris perquam diligens, et in exercitationibus disputatoriis vna cum aliis commilitonibus, me praeside, priuatim institutus ad propositas obiectiones tam acute arguteque responderis, vt insignes profectus TVOS sat mirari non poterim, et iniquus forem, nisi publice profiterer, talem me habuisse auditorem, qualem volui et optare potui. Multa etiam proferre possem de probitate TVA, modestia atque morum concinnitate, quae TE ornant et commendant; verum nolo modestiae TVAE etiam verissimis laudibus molestus esse, inprimis cum satis TE laudet Ordo ICTorum Celeberrimus, siquidem Doctoris titulum ac iura TIBI praebet. Gratulor promerita haec laborum TVORVM praemia, piisque precibus a diuino numine rogo, vt TE saluum sospitemque reddat tuis, et, quae fingi modo possint, bonis abundantissime cumulet. Etiam atque etiam vale, et mei memor vive.

ADDITAMENTVM GRATVLATORIVM
ET ID FRATERNVM.

Gratulor, an doleam? quid non tibi scribat o! FRATER,
Noster amor, dum Tu culmen honoris adis?
Si scribo bona verba, ipsis in faucibus haerent;
Turbet enim ex alia gaudia parte dolor.
Scindimur officiis, per et interualla locorum;
Tu Ienae flores, me tenet Heluetia.
Scindimur officiis. Utinam, mi! FRATER, adesset,
Crede mihi, totus solueret ipse Tibi.
Ergo quid faciam? me nunc diuulsus ab ipso;

G 3

Scr



Scribere cum cupiam, gaudia scribo mea.
Pugnasti Frater, nunc ornat tempora laurus,
Quam Themidos studium, quam tibi laeta dedit.
Maecte tuis laudum titulis, DVLGISSIME, maecte,
Crescet tot donis gloria nostra tuis.
Interea Tu Wedeliosque, Teichmeirosque,
Quid? quod sic nobis Hilscheriosque dabis.
Nec Hambergeros taceo, quos rite salutes,
Plura vel hic splendent Lumina, quae colui.
Nunc tu viue memor Ienenſe ſub aethere noſtri;
At propera in patriam, CHARE, redire tuam.
Sic tu maiori ſpectaberis vsque theatro.
Vt tua Te virrus, ſic tuus ornat honor.

Aroniae A. O. R. CIO DCCXLI.
Die XII. Cal. Nouemb.

Ita tenui arundine canit Dn. Diſputantis
ac I.V. Cand. frater vnus, idemque haud
fucatus,

G. B. H. med. doct.

Que ferai-je, MONSIEUR, pour
Vous feliciter
De tant de renommée en un combat
aquiſe?
Nulle autre choſe enfin ne m'eſt ici per-
miſe,
En ce jour ſolemnel que de Vous ad-
mirer.

L. N. O. E. R.

* * *



X2368854







1741,4
DISSERTATIO INAUGURALIS IVRIDICA
DE
IVRE CREDITORVM,
FACTA CESSIONE,
ADVERSVS TERTIVM
COMPETENTE,

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DOMINO

P. 89
ERNESTO AVGVSTO

DVCE SAXONIAE IVLIACI CLIVIAE MONTIVM
ANGARIAE WESTPHALIAE ET RELIQA SVMMO TO-
TIVS CAESAREI EQVITATVS PRAEFECTO AC LE-
GIONIS PEDESTRIS AEQVE AC EQVESTRIS
TRIBVNO EODEMQVE CAESAREO

PRAESIDE
DN. IO. CASP. HEIMBURGIO
PROF. PAND. ORDIN. CVR. PROV. FAC. IVR.
ITEMQVE SCAB. COLLEG. ASSESSORE
PATRONO AETERNVM DEVENERANDO
PRO GRADV DOCTORIS

IN VTROQVE IVRE OBTINENDO
D. XVIII. NOV. A. O. R. CIO MDCC XXXXL

HORIS LOCOQVE CONSUVETIS
SOLLEMNI ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT
AVCTOR

BRANDOLPHVS HAGNAVERVS
AROVIA - HELVETVS.

IAENAE LITTERIS FICKELSCHERRIANIS.

